

บทความวิจัย

เรื่อง ประติมากรรม 12 หัวนักษัตร (Circle of Animals/ Zodiac Heads) ของอายเว่ยเว่ย (艾未未)

โดย

นางสาวภาณี มณีเนตร

รหัสนักศึกษา 05530607

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรารุท ตันณีกุล

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2556

ชื่อหัวข้อบทความวิจัย ประติมากรรม 12 หัวนักษัตร (Circle of Animals/ Zodiac Heads)

ของอายเว่ยเว่ย (艾未未)

ชื่อผู้วิจัย นางสาวภาณี มณีเนตร รหัสนักศึกษา 05530607

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สราวุธ ต้นฉิมกุล

ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงผลกระทบที่ส่งผลถึงผลงานของศิลปินทั้งในด้านประวัติศาสตร์และทัศนคติของตัวศิลปิน โดยการศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศจีนและการเข้ามา มีบทบาทของชาติตะวันตกในจีนช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 และการบุกเข้าทำลายจีนโดยตะวันตก คริสต์ศตวรรษที่ 19 และศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศิลปินจีนอายเว่ยเว่ย (艾未未) และศึกษา กระบวนการวิเคราะห์ความงาม ประติมากรรม 12 หัวนักษัตร (Circle of Animals/ Zodiac Heads) ของอายเว่ยเว่ย (艾未未) โดยใช้ทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นไวยากรณ์ในการนำสิ่ง พื้นฐานไปสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะ

จากการศึกษาพบว่า เมื่อแบ่งประเด็นศึกษาเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ด้านประวัติศาสตร์และการ วิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ พบว่า ประติมากรรม 12 หัวนักษัตร (Circle of Animals/ Zodiac Heads) ของอายเว่ยเว่ย (艾未未) ได้รับอิทธิพลจากการเข้ามาของชาติตะวันตกและตัวศิลปินเองอายเว่ยเว่ย (艾未未) ที่มีชีวิตอยู่ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ การสอดแทรกประวัติศาสตร์ใน ชิ้นงานจึงเป็นลักษณะการสร้างสรรค์ผลงานของเขา ขณะที่การวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ คือ เรื่อง ของสีและการวางตำแหน่ง สามารถตีความถึงการเล่าเรื่องของศิลปินผ่านชิ้นงานได้

จากการศึกษาประติมากรรม 12 หัวนักษัตร (Circle of Animals/ Zodiac Heads) ของ อายเว่ยเว่ย (艾未未) พบว่าเขาสร้างผลงานโดยใช้หลักองค์ประกอบศิลป์เรื่องการแยกส่วนถ่ายทอด ความเจ็บปวดจากการถูกรุกราน การถูกทำลายโดยใช้ชิ้นงานเป็นสื่อในการประท้วง

คำสำคัญ ประติมากรรม 12 นักษัตร อายเว่ยเว่ย

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หัวหน้ากษัตริย์ของน้ำพุในพระราชวังหยวนหมิงหยวนเป็นแรงบันดาลใจให้แก่ Circle of Animals/ Zodiac Heads ประติมากรรม ปี 2010 สร้างขึ้นโดย อ้ายเว่ยเว่ย(艾未未) ที่ได้รับรวบรวมสัตว์ทั้ง 12 หัวอีกครั้งหนึ่ง โดยตีความหัวหน้ากษัตริย์ที่มีอยู่ในจินตนาการถึงหัวหน้ากษัตริย์ที่หายไป ได้รับอิทธิพลมาจากความรุนแรงในช่วงเวลาที่จีนรู้จักกันว่า “ศตวรรษแห่งความเลวทรามแห่งชาติ” ช่วงประมาณปี ค.ศ. 1840-1945 ยุคสมัยนี้เห็นได้ชัดว่าจีนเจ็บปวดจากการพ่ายแพ้ซ้ำแล้วซ้ำเล่าและการถูกยึดอำนาจโดยชาติอื่น โดยเริ่มต้นด้วยสงครามฝิ่น (ค.ศ. 1893-1842) จบลงด้วยการขับไล่มหาอำนาจต่างชาติออกจากแผ่นดินหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือตามแหล่งข้อมูลอื่นๆ จบลงด้วยการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี ค.ศ. 1949 ศตวรรษแห่งความเลวทรามเป็นฉากที่นิยามขึ้นฉากหนึ่งในประวัติศาสตร์จีนเหมือนเช่นสงครามกลางเมืองในสหรัฐอเมริกาหรือยุคเอลิซาเบธสำหรับอังกฤษ ศตวรรษแห่งความเลวทรามแห่งชาตินี้เป็นส่วนสำคัญในหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนรัฐบาล เป็นความรู้ทั่วไปของคนจีนจริงๆ มีสถานที่หนึ่งที่เป็นอนุสรณ์สถาน สัญลักษณ์อันทรงอำนาจของจีนและสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของปักกิ่ง นั่นคือพระราชวังหยวนหมิงหยวนหรือชื่อภาษาอังกฤษว่า Garden of Perfect Brightness สร้างขึ้นเมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 โดยจักรพรรดิคังซี พระราชวังหยวนหมิงหยวนใช้เป็นที่ประทับของจักรพรรดิราชวงศ์ชิง ได้แก่ จักรพรรดิคังซีและลูกชายของเขา จักรพรรดิหย่งเจิ้ง (ปี ค.ศ. 1722-1735) และหลานของเขา จักรพรรดิเฉียนหลง (ปี ค.ศ. 1735-1796) ในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 จักรพรรดิเฉียนหลงผู้ริเริ่มโครงการทางสถาปัตยกรรมให้กับพระราชวังหยวนหมิงหยวน นั่นคือ น้ำพุหรรษาตามแบบยุโรป สวนหย่อมและพระราชวังต่างๆ ที่ออกแบบขึ้นเพื่อเป็นที่เก็บและแสดงสมบัติของจักรพรรดิ เป็นการสร้างตามคำวิธิของพระนิกายโรมันคาทอลิกชาวอิตาลีและฝรั่งเศสที่มารับราชการในศาล อาคารตามแบบยุโรปและสนามใช้พื้นที่ส่วนเล็กของพระราชวัง ส่วนพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนหย่อมตามแบบจีนและสถาปัตยกรรมโบราณซึ่งส่วนใหญ่สร้างด้วยไม้ในปี ค.ศ. 1860 หลังจากจักรพรรดิเฉียนหลงเริ่มสร้างอาคารตามแบบยุโรป พระราชวังหยวนหมิงหยวนถูกปล้นและเผาโดยกองทหารต่างชาติในสงครามฝิ่นครั้งที่ 2 (ปี ค.ศ.

1856-1860) มีน้ำพุหินที่แกะสลักอย่างหรูหราและพระราชวังส่วนยุโรปเท่านั้นที่ไม่ถูกทำลาย พระราชวังหยวนหมิงหยวนถูกทำลาย สมบัติถูกขนออกโดยกองกำลังผู้รุกราน ชาวของที่ยังพอใช้ได้ ชาวบ้านในบริเวณใกล้เคียงมาคั้นจากซากปรักหักพังเอาไปหมด

งานศิลป์มากมายหายไปจากพระราชวังหยวนหมิงหยวน งานศิลป์ที่สำคัญชิ้นหนึ่งนี้คือหัวสัตว์ 12 หัว ซึ่งหล่อจากสำริด ที่แสดงถึงสัตว์ต่างๆในปีนักษัตรของจีน ซึ่งถูกออกแบบเป็นที่พ่นน้ำของน้ำพุหินซึ่งเป็นนาฬิกาแสดงปีนักษัตรจีน ตั้งอยู่ก่อนอาคารใหญ่ที่สุดของพระราชวังตามแบบยุโรปที่มีชื่อว่า ไห่หยางถัง (Haiyang Tang) หรือพระราชวังแห่งทะเลอันสงบ หัวสัตว์ที่หล่อจากสำริดนี้เป็นส่วนประกอบในชิ้นส่วนอันซับซ้อนซึ่งรวมเอาประติมากรรมธาราศาสตร์และสุนทรียศาสตร์เข้าด้วยกัน นอกจากนี้แล้วหัวนักษัตรเหล่านี้ยังเป็นสัญลักษณ์แทนความสำเร็จทางวัฒนธรรมในสมัยราชวงศ์ชิงตอนกลาง ความสูญเสียเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1860 และความเลวร้ายก็ตามมา มูลค่าของหัวนักษัตรในตลาดงานศิลป์นานาชาติพุ่งสูงขึ้นและแม้ว่าหัวนักษัตรเหล่านี้จะมีความงดงามแต่ก็เป็นเครื่องแสดงถึงความรุนแรงและชาตินิยมในเวลาต่อมา ปัจจุบันพบเพียง 7 หัวนักษัตร และยังไม่ทราบถึงสถานที่ที่ตั้งของอีก 5 หัวนักษัตรที่เหลือ

ในสถานที่รูปปั้นคนนั่ง ซึ่งทำจากหินหัวนักษัตรที่ทำจากสำริดอันดั้งเดิมถึงนำมาวางไว้ อ้ายเว่ยเว่ย (艾未未) ได้นำเสนอหัวของสัตว์แต่ละหัวที่ตั้งอยู่บนเสาที่ทำจากเหล็ก หนึ่งเสาดต่อหนึ่งหัว ประหนึ่งว่ามันลอยอยู่เหนือน้ำ ได้สร้างประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Heads ออกมา 2 ลักษณะ แบบที่ 1 หัวนักษัตรทำจากสำริด เป็นหัวนักษัตรที่มีขนาดใหญ่กว่า ซึ่งตั้งใจให้เป็นศิลปะสาธารณะแสดงกลางแจ้ง แบบที่ 2 หัวนักษัตรทำจากทอง มีขนาดเล็กกว่า เพื่อแสดงในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีขนาดใกล้เคียงกับอันดั้งเดิมและเคลือบทองให้ผิวสุขสว่าง ในประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Heads หัวนักษัตรที่ทำจากทอง มีลวดลายต่อลงมาจากฐาน อ้างอิงส่วนใหญ่ว่าน้ำพุที่พระราชวังหยวนหมิงหยวนอันดั้งเดิมนั้นประกอบด้วยลวดลายน้ำ มังกรขึ้นมาจากน้ำพุ เสือพุ่งขึ้นมาจากวงกลมที่มีศูนย์กลาง สะท้อนชนที่ค่อ กับอีกหัวนักษัตรหนึ่ง หนุนอยู่บนสิ่งที่ดูเหมือนตั้งเหรียญทอง ในประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Heads ที่ทำจากสำริด

หัวหน้าภัตตาคารในตำแหน่งระดับสายตา เป็นการเชิญชวนให้ผู้ชมพิจารณาจากมุมมองที่แตกต่างทุก มุม หัวหน้าภัตตาคารแบบที่ใช้แสดงที่สาธารณะนี้ เปิดตัวที่ Bienal de Sao Paulo ในฤดูใบไม้ผลิ ปี 2010 เปิดตัวครั้งแรกทั่วโลกหลายปีในนิวยอร์กและลอนดอนในปี 2011

การเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์และการสอดแทรกประวัติศาสตร์ คือลักษณะงานศิลป์ ของอ้ายเว่ยเว่ย(艾未未)ตัวเขาเองนั้นได้ประสบการณ์เปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ พ่อของเขา อ้าย ชิง (ปี ค.ศ. 1910-1996) เป็นหนึ่งในกวีและนักเคลื่อนไหว ถูกจำคุกและทรมานข้อหาเป็นพวกนิยม ฝ่ายซ้ายหรือพรรคก๊กมินตั๋ง ในปี ค.ศ. 1930-1939 มีการกวาดล้างพวกปัญญาชนในปี ค.ศ. 1950-1959 ตอนที่อ้ายเว่ยเว่ย (艾未未) เป็นทารก ครอบครัวของเขาถูกส่งไปที่ห่างไกลทางตะวันตก ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมครั้งแรกในปี ค.ศ.1966 ครอบครัวของเขาก็ถูกขับไล่ไป ไกลกว่าค่ายที่อยู่สุดทะเลทรายโกบี หลังจาก 5ปี ก็ได้รับอนุญาตให้กลับมามณฑลซินเจียง อ้ายเว่ย เว่ย (艾未未) ตอนนั้นเป็นวัยรุ่น ในปี ค.ศ. 1975 หลังจากเวลาที่อาศัยอยู่ที่มณฑลซินเจียงอยู่ 5 ปี อ้ายชิงและครอบครัวได้รับอนุญาตให้กลับปักกิ่ง ในปี ค.ศ. 1978 อ้ายเว่ยเว่ย (艾未未) ไปนิวยอร์กและอาศัยอยู่เป็นเวลามากกว่า 1 ทศวรรษ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ จะเห็นได้ว่าครั้งในอดีตสมัยที่จีนกำลังอ่อนแอ เกิดความสูญเสียครั้งใหญ่ เมื่อพระราชวังหยวนหมิงหยวนถูกเผาและงานศิลป์นักภัตตาคารทั้ง 12 หัว ถูกปล้นในสมัยสงครามฝิ่นครั้งที่ 2 โดยชาติตะวันตก แต่ในปัจจุบันจีนกำลังมีบทบาทสำคัญมากขึ้น ในเวทีโลกและหัวหน้าภัตตาคารที่พบเพียง 7 หัว ได้รับความสนใจและมีมูลค่าสูงมากในตลาดงานศิลป์ นานาชาติทำให้เกิดความสนใจในแนวคิดของศิลปินจีนอ้ายเว่ยเว่ย (艾未未) ในงานประติมากรรม นักภัตตาคารทั้ง 12 หัว (Circle of Animals/ Zodiac Heads) และความงามในผลงานศิลปะมีการถ่ายทอด หรือสร้างสรรค์ผลงาน โดยอาศัยความรู้ทางด้านสุนทรียศาสตร์ เรื่องการจัดองค์ประกอบศิลป์เข้ามา ช่วยวิเคราะห์รูปแบบและอธิบายถึงความงามของประติมากรรม 12หัวหน้าภัตตาคารของอ้ายเว่ยเว่ย (艾未未)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาผลกระทบที่ส่งผลถึงผลงานของศิลปินทั้งในด้านประวัติศาสตร์และทัศนคติของตัวศิลปิน
2. ศึกษากระบวนการวิเคราะห์ความงาม ประติมากรรม 12 หัวนักษัตร (Circle of Animals/ Zodiac Heads) ของอายเว่ยเว่ย (艾未未) โดยใช้ทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์

สมมติฐานของการวิจัย

ทราบถึงความงามของชิ้นงานศิลปะ โดยใช้โดยอาศัยความรู้เรื่องการจัดองค์ประกอบศิลป์ เข้ามาช่วยวิเคราะห์รูปแบบและอธิบายถึงความงามอันประกอบไปด้วย จุด เส้น สี น้ำหนักอ่อนแก่ พื้นผิว หรือรูปร่างรูปทรง

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
 2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ลักษณะองค์ประกอบของศิลปะ
 3. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศิลปินจีนอายเว่ยเว่ย (艾未未) รวมทั้งศึกษาประวัติศาสตร์จีนในช่วงศตวรรษที่ 18 และ 19 ทั้งเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์
 4. วิเคราะห์และประมวลผล
 5. เรียบเรียงการศึกษาในรูปแบบของบทความวิจัย
3. ทำให้ทราบถึงกระบวนการวิเคราะห์ผลงานศิลปะด้านประติมากรรม ในหลักการของทฤษฎีทางด้านศิลปะ

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่ใช้เป็นกรอบความคิดที่ใช้วิจัยได้แก่ ทฤษฎีองค์ประกอบทางศิลปะ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสูจิบัตรการแสดงศิลปะ

1. เอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีองค์ประกอบทางศิลปะ

นักปรัชญา อรรถปักษ์ (2548) เขียนหนังสือเรื่อง “องค์ประกอบศิลปะ” กล่าวถึง เรื่องเส้นที่มีการให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป เช่น เส้นตรงแนวตั้ง ให้ความรู้สึกแข็งแรง สูงเด่น สง่างาม น่าเกรงขาม เส้นตรงแนวนอน ให้ความรู้สึกสงบ ราบเรียบ กว้างขวาง การพักผ่อน หย่อนนิ่ง เส้นตรงแนวเฉียง ให้ความรู้สึกไม่ปลอดภัย การลี้ภัย ไม่หยุดนิ่ง เส้นโค้ง ให้ความรู้สึกอ่อนโยน นุ่มนวล เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการเน้นเส้นซึ่งการเขียนแบบเน้นเส้นจะทำให้เห็นขอบเขตรูปร่างของภาพอย่างชัดเจน ส่วนในเรื่องของสีนั้น ได้กล่าวถึงเรื่องสีที่ปรากฏเด่น หมายถึงสีที่ถูกเน้นให้เห็นชัดเจนเป็นจุดเด่น โดยการใช้สีสดหรือสีแท้ (สีที่ไม่ถูกผสมกับสีใด) แล้วถูกแวดล้อมด้วยสีหม่น (สีที่ผสมกับสีเทา) หรือแวดล้อมด้วยสีอ่อน (สีที่ผสมกับสีขาว) จนทำให้สีแท้นั้นปรากฏชัดเจน นอกจากนั้นยังมีการกล่าวถึงการใช้แสงและเงาในส่วนที่ต้องการให้เด่นขึ้นมาให้ดูเป็น 3 มิติโดยการเขียนภาพระบายสี ถ้าแสงสว่างมากเงาจะมีความชัดเจนมาก และสีของเงานั้นจะเป็นสีที่ต้องผสมกับสีตรงข้ามของสีวัตถุนั้นมากขึ้น แต่ถ้าแสงน้อยเงาของวัตถุจะมีน้ำหนักสีใกล้เคียงกับวัตถุนั้น

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Heads ของอ้าย

เว่ยเว่ย(艾未未)

Lyon Christopher (ed.) (2554) เขียนหนังสือเรื่อง “Ai Weiwei Circle of Animals” กล่าวถึงบทความเกี่ยวกับประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Heads ของอ้ายเว่ยเว่ย(艾未未) และประเด็นทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับนักยัษฐและจักรวาลวิทยาของจีน ขึ้นตอนการสร้างพระราชวังหยวนหมิงหยวนในศตวรรษที่ 18 และการบุกปล้นทำลายในศตวรรษที่ 19 รวมถึงประเด็นของวัฒนธรรมร่วมสมัยที่ถูกใส่ไปในห้วงยัษฐที่เป็นวัตถุที่มีค่าในตลาดงานศิลปะระดับประเทศ

ผลการวิจัย

ประวัติ 12 นักษัตรตามความเชื่อของจีน

12 นักษัตรหรือ 12 รอบของเวลา 1 ปี ที่มีสัตว์ 12 ชนิด ผลัดเปลี่ยนเวียนมาประจำ ปีนักษัตร 12 ปีนั้นมีดังนี้คือหนู (ชวด) วัว (ฉลู) เสือ(ขาล) กระต่าย (เถาะ) มังกร (มะโรง) งู (มะเส็ง) ม้า (มะเมีย) แพะ (มะแม) ลิง (วอก) ไก่ (ระกา) สุนัข (จอ) และหมู (กุน) คนจีนแต่โบราณถือว่าสัตว์ทั้ง 12 ชนิดเป็นสิริมงคลและศักดิ์สิทธิ์ สามารถคุ้มครองสิ่งต่างๆ ได้ (จิตรา ก่อนันทเกียรติ, 2546: 201)

มีเทพนิยายเล่าความเป็นมาของ 12 ปี นักษัตรว่ากาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วเทพเจ้าได้เรียกประชุมสรรพสัตว์และบอกว่า“ข้าจะคัดเลือกสัตว์ 12 ชนิดจากบรรดาพวกเจ้าทั้งหมดแล้วให้ผลัดกันไปเป็นราชาที่โลกมนุษย์หนึ่งปีให้ชื่อว่า 12 นักษัตร”เทพเจ้าได้นัดกับเหล่าสรรพสัตว์ว่าวันที่ 1 เดือนอ้ายของปีหน้าตามปฏิทินจันทรคติจะจัด“การแข่งขันข้ามแม่น้ำ”ขึ้นในการแข่งขันนั้นสัตว์ที่ว่ายข้ามแม่น้ำและไปถึงค้ำนักเทพเจ้าก่อนเป็น 12 ตัวแรกจะได้เป็นราชาตามลำดับก่อนหลัง “ข้าต้องได้ที่หนึ่งแน่” “ข้าต่างหากล่ะ!” สัตว์ทั้งหลายโต้เถียงกันเสียงดัง และแล้ววันแข่งขันข้ามแม่น้ำก็มาถึงสัตว์ทั้งหลายออกเดินทางแต่เช้าเพราะอยากไปถึงหน้าค้ำนักเทพเจ้าก่อนใครอื่น ตอนที่ว่ายน้ำข้ามแม่น้ำพวกมันต่างว่ายน้ำกันอย่างเอาเป็นเอาตายว่าว่ายเร็วที่สุดแต่เนื่องจากหนูว่ายน้ำไม่เป็นมันจึงขอร้องให้วัวพามันข้ามแม่น้ำ ไม่นานวัวกำลังจะเข้าฝั่งเมื่อเห็นว่าจะได้ครองลำดับที่ 1 แล้วหนูเจ้าเล่ห์ก็กลับกระโดดลงจากหลังของวัวพุ่งชิงตัดหน้าไปถึงค้ำนักเทพเจ้าก่อน “ข้าได้ที่หนึ่ง! ข้าได้ที่หนึ่ง” หนูพูดอย่างภาคภูมิใจไม่นานสัตว์อื่นๆ ก็ทยอยมาถึง “ตามข้อกำหนด สัตว์ 12 ชนิดที่มาถึงหน้าค้ำนักเทพเจ้าจะได้ผลัดกันเป็นราชาหนึ่งปีตามลำดับก่อนหลังทั้งยังสามารถใช้ชื่อของพวกเขาแทนปีนั้นๆ ได้!” เริ่มจาก “ชวดฉลูขาลเถาะมะโรงมะเส็งมะเมียมะแมวอกกระกาจอสุคท้ายคือกุน”เทพเจ้าประกาศลำดับด้วยเหตุนี้หนูจึงเป็นลำดับแรกใน 12 นักษัตร วัวได้แต่จำใจยอมเป็นลำดับที่สอง(นิรนาม, 2556)

ผลกระทบทางประวัติศาสตร์และทัศนคติของศิลปินที่มีผลต่อประติมากรรม Circle of Animals/
Zodiac Headsของอ้ายเว่ยเว่ย(艾未未)

ภาพ หมายเลข 1

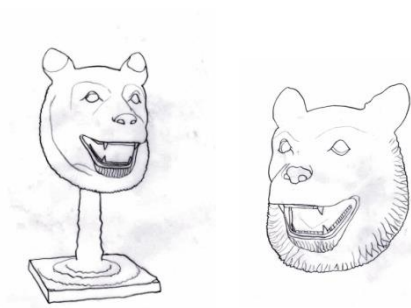

ภาพ หมายเลข 2

ภาพ หมายเลข 3(คัดลอกายเส้น โดย : ภาณี มณีเนตร)

จากชิ้นงาน (ภาพหมายเลข 3) ทุกชิ้นมีเฉพาะหัววางอยู่บนฐาน โดยมีเสาชูขึ้นตั้งแต่เดิม นั้น 12 นักษัตรไม่ได้มีแต่หัว แต่ประกอบติดกับตัวด้วย ประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Heads แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจของชาวตะวันตกที่มีต่อจีน หัวนักษัตรไม่ได้มีรูปแบบตรงตามแบบจีนแท้ๆ ถ้าเทียบจากภาพวาดหรือรูปสลักที่มีอยู่ ยกตัวอย่างเช่น หัวเสือ (ภาพหมายเลข 4) จะเหมือนหมามากกว่าดูเหมือนเสือ นั้นเป็นร่องรอยว่าสิ่งนี้เกิดจากฝีมือของชาวต่างชาติ ไม่ใช่ตามแบบจีนจริงๆ จึงเป็นรูปแบบที่น่าสนใจ มีลักษณะเป็นแบบจีนแต่ก็มีการผสมผสานทำให้เห็นถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างศตวรรษที่ 18 ว่าในขณะนั้นจีนและชาติตะวันตกมีความสัมพันธ์ที่ดี ถึงขนาดยอมให้ออกแบบงานศิลปะให้กับราชวงศ์

ภาพ หมายเลข 4 (คัดลอกลายเส้น โดย : ภาณี มณีเนตร)

งานประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Heads ของอ้ายเว่ยเว่ย (艾未未) มีครบ 12 หัว (ภาพหมายเลข 1 และภาพหมายเลข 2) ซึ่งต่างจากความเป็นจริงที่พบเพียง 7 หัว สำหรับตัวอ้ายเว่ยเว่ย (艾未未) ถ้ามีไม่ครบ 12 หัว ก็จะไม่ถือว่าเป็นนักษัตร ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่เขาจะต้องทำให้มันครบสมบูรณ์ในรูปแบบที่เขาคิดว่ามันควรจะเป็นซึ่งตัวเขาเองก็เคยเป็นนักสะสมและข้อมูลของนักษัตรเหล่านี้ก็มีปรากฏในหน้าประวัติศาสตร์ ผลงานที่เขาทำออกมาจึงกลายเป็นชิ้นงานใหม่

ตัวอ้ายเว่ยเว่ย (艾未未) นั้นได้ประสบการณ์เปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ พ่อของเขา อ้ายชิง (ปี ค.ศ. 1910-1996) เป็นหนึ่งในกวีและนักเคลื่อนไหว ถูกจำคุกและทรมานข้อหาเป็นพวกนิยมฝ่ายซ้ายหรือพรรคก๊กมินตั๋ง ในปี ค.ศ. 1930-1939 เขากลายเป็นบุคคลากรทางวรรณคดีที่สำคัญคนหนึ่งในช่วงสาธารณรัฐประชาชนจีน มีการกวาดล้างพวกปัญญาชนในปี ค.ศ. 1950-1959 ตอนที่

อ้ายเว่ยเว่ย (艾未未) เป็นทารก ครอบครัวของเขาถูกส่งไปที่มณฑลซินเจียงพื้นที่ห่างไกลทางตะวันตก ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมครั้งแรกในปี ค.ศ.1966 ครอบครัวของเขาก็ถูกขับไล่ออกไปไกลกว่าค่ายที่อยู่สุดทะเลทรายโกบี ที่ที่ต้องอดทนกับความชื้น อยู่ในห้องที่มีน้ำซึมที่ขุดลึกลงไปใต้ดิน ที่นั่นเองอ้ายจึงถูกห้ามไม่ให้อ่านและเขียนใดๆและถูกบังคับเป็นแรงงานทำความสะอาดห้องส้วม หลังจาก 5 ปี ก็ได้รับอนุญาตให้กลับมาที่มณฑลซินเจียง อ้ายเว่ยเว่ย (艾未未) ตอนนั้นเป็นวัยรุ่น ในปี ค.ศ. 1975 หลังจากเวลาที่อาศัยอยู่ที่มณฑลซินเจียงอยู่ 5 ปี อ้ายจึงและครอบครัวได้รับอนุญาตให้กลับปักกิ่ง อ้ายจึงได้รับการประกาศสู่สาธารณะว่าพ้นข้อกล่าวหาว่าเป็นฝ่ายซ้าย ในปี ค.ศ. 1978 อ้ายเว่ยเว่ย (艾未未) ไปนิวยอร์กและอาศัยอยู่เป็นเวลามากกว่า 1 ทศวรรษ

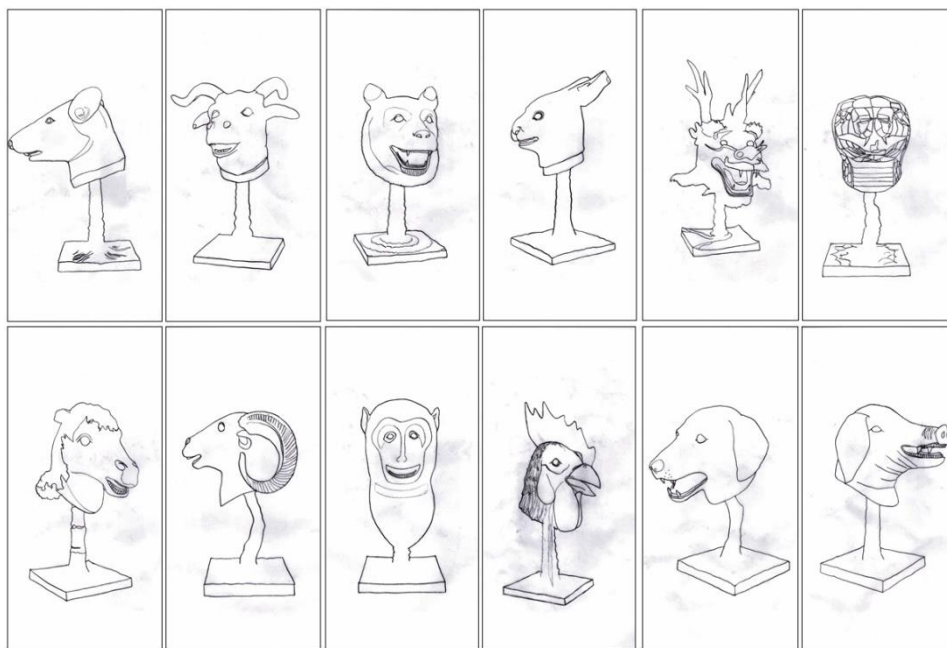
ในอดีตนั้นเมื่อพระราชวังหวงเหมิงหวงถูกเผาทำลายสมบัติภายในซึ่งรวมถึงหัวหน้ากษัตริย์ก็ถูกปล้นโดยกองทหารต่างชาติที่เข้ามารุกรานความเจ็บปวดนี้ถูกจารึกอยู่ในประวัติศาสตร์และในความทรงจำของคนจีนเมื่อปีค.ศ. 2009 หัวหน้ากษัตริย์บางส่วนก็ปรากฏให้เห็นอีกทีในตลาดประมูลของตะวันตกทำให้กลายเป็นเรื่องอื้อฉาวระดับชาติ ผู้คนพูดถึงประเด็นหัวหน้ากษัตริย์ในแง่ความรักชาติแต่ในอีกแง่มุมหนึ่งก็เป็นการแสดงให้เห็นว่าหัวหน้ากษัตริย์ที่เห็นเป็นสิ่งที่ชาวตะวันตกปล้นไป ราคาประมูลพุ่งสูงขึ้นเรื่อยๆ รัฐบาลต้องการยุติการประมูลนั้นแต่ไม่สามารถทำได้ รัฐบาลจึงจำต้องใช้วิธีซื้อหัวหน้ากษัตริย์กลับมาแทน ผู้คนมากมายในประเทศจีนพิจารณาว่าหัวหน้ากษัตริย์ดั้งเดิมเปรียบเหมือนกับเป็นสมบัติของชาติแต่สำหรับอ้ายเว่ยเว่ย(艾未未)นั้น เขาถือว่าไม่ใช่ เพราะนักกษัตริย์ถูกออกแบบโดยชาวอิตาลีและถูกสร้างโดยชาวฝรั่งเศสให้กับราชวงศ์ชิง ที่เป็นจักรพรรดิของจีน ณ ช่วงเวลานั้น แต่คนแมนจูในราชวงศ์ชิงแท้จริงแล้วเหยียบย่ำจีน และการที่รัฐบาลซื้อหัวหน้ากษัตริย์จากตลาดการประมูลเป็นสิ่งผิด เพราะเมื่อรัฐบาลซื้อหัวหน้ากษัตริย์จากตลาดการประมูลนั้นเท่ากับเป็นการยอมรับว่ามันเป็นเพียงวัตถุศิลปะอีกชิ้นหนึ่งและเป็นการสูญเสียจุดยืนในการต่อสู้ไปแล้วผลงานประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Headsของอ้ายเว่ยเว่ย(艾未未)จึงถือออกมาในลักษณะของประติมากรรมที่เป็นรูปหัวเพียงอย่างเดียว วางอยู่บนฐานซึ่งลักษณะดูเหมือนเป็นการตัดหัวเพื่อเสียบประจานตามกฎองค์ประกอบศิลป์นั้น การแยกส่วนโดยการตัดขาดรูปทรงจากกันเป็นลักษณะของการทำให้รู้สึกถึงการตาย, ความไม่สมบูรณ์, อิศระ ในกรณีของคนหรือสัตว์ ถ้ามีไม่ครบส่วนคือทั้งหัวและตัว ก็ถือว่าไม่มีชีวิตเพราะการมีชีวิตต้องมีทั้งส่วนหัวและตัว จากชิ้นงานเป็นการประจานให้เห็นว่าชาวตะวันตกเป็นผู้ที่เข้ามารุกรานและทำลายประติมากรรมชิ้นนี้

การวิเคราะห์ความงามประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Heads ของอ้ายเวย์เวย์(艾未未)

ภาพ หมายเลข 5

สีมีอิทธิพลต่อจิตใจของมนุษย์คือมีอำนาจให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกต่างๆได้ตามอิทธิพลของสี เช่น สดชื่น ร้อน ตื่นเต้น เศร้า สีมีความสำคัญต่องานศิลปะมาก เพราะศิลปินต้องใช้สีเป็นสื่อสร้างความประทับใจในผลงานศิลปะ และสะท้อนความประทับใจนั้นให้เกิดแก่ผู้ดู (ฉัตรชัย อรรถ-ปักษ์, 2550:73) จากชิ้นงาน (ภาพหมายเลข 5) ประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Heads นั้น อ้ายเวย์เวย์(艾未未) เคลือบทั้งหมดด้วยสีทอง ซึ่งสีทองเป็นสัญลักษณ์ของพลัง, ความร่ำรวยและรูปแบบการดำเนินชีวิตที่หรูหรา แต่อีกนัยยะหนึ่งสีทองที่เคลือบอยู่ก็เป็นการอำพรางตัวชิ้นงานให้ดูมีค่า ปกปิดบาดแผลจากการถูกรุกราน การถูกทำลาย

ภาพ หมายเลข 6(คัดลอกลายเส้น โดย : ภาณี มณีเนตร)

จากภาพหมายเลข ๖ ตำแหน่งการวางประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Heads มีลักษณะของการเน้น โดยการชูชิ้นงานให้สูงขึ้น หัวจึงมีลักษณะเด่นและเห็นชัดเจน การที่ชิ้นงาน ตั้งอยู่บนฐานที่มีเสาเป็นกลวิธีในการวางชิ้นงานอ้ายเวย์เว่ย(艾未未) แสดงถึงการเชิดชูแนวคิดของ ตัวศิลปินให้โลกได้รับรู้ในสิ่งที่เค้าต้องการถ่ายทอด ว่าสิ่งนี้คือความอัปยศ สิ่งนี้คือสิ่งที่แสดงถึงการ ถูกรุกราน ถูกทำลาย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยประติมากรรม 12 หัวนักษัตร (Circle of Animals/ Zodiac Heads) ของอายเวย์เวย์ (艾未未) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบที่ส่งผลต่อชิ้นงานประติมากรรม Circle of Animals/ Zodiac Heads ของอายเวย์เวย์ (艾未未) ทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์และทัศนคติของตัวศิลปิน รวมถึงเพื่อศึกษากระบวนการวิเคราะห์ความงามโดยการใช้อ็องศ์ประกอบศิลป์ จากการศึกษาพบว่า เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มีผลต่อแนวคิดของอายเวย์เวย์ (艾未未) เนื่องจากเขาเองได้ประสบกับเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์หลายครั้งทำให้การสอดแทรกประวัติศาสตร์คือลักษณะในการสร้างสรรค์ผลงานของเขา ซึ่งผลงานประติมากรรม 12 หัวนักษัตร (Circle of Animals/ Zodiac Heads) อายเวย์เวย์ (艾未未) นำทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ ในเรื่องของสีและการจัดตำแหน่งชิ้นงาน มาใช้สร้างสรรค์ชิ้นงานเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดความอัปยศที่สังคมมองว่าเป็นสมบัติของชาติ แต่สำหรับอายเวย์เวย์ (艾未未) สิ่งนี้กลับเป็นตัวแทนของการถูกทำลาย

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์ภาษาไทย

ความเป็นมาและตำนานเล่าขานของ 12 ปีนักษัตร 十二生肖的由来和传说 ประวัติ.(ออนไลน์).

เข้าถึงเมื่อ 23ธันวาคม2556.เข้าถึงได้จาก :

http://thai.chinese.cn/chineseculture//article/2013-07/12/content_503996.htm.

จิตรรา ก่อฉันทเกียรติ. **อสังการจีนศิลป์**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด , 2546.

ฉัตรชัย อรรถปักษ์. **องค์ประกอบศิลปะ**. กรุงเทพฯ : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด , 2548.

สุขสันต์ วิเวกเมธากร. **สงครามฝิ่น ความอับยศของมนุษยชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

ด้วยรัก , (ม.ป.ป.).

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์ภาษาต่างประเทศ

Circle of Animals/ Zodiac Heads. [online]. Retrieved November 14 ,2013. Available from :

<http://zodiacheads.com/index.html>.

Lyon, Christopher. (ed.).(2554). **Ai Weiwei Circle of Animals**. Hong Kong : Prestel.